



חוזר מינהל הסייעוד

י' אדר ב' תשע"ט
17 מרץ 2019
אסמכתא: 417506718
חוזר מס': 153/19

לכבוד:
מנהלות הסייעוד בבתי החולים
מנהלות הסייעוד בקהילה/בריאות הציבור

נושא: מניעה וטיפול בפצע לחץ במערך האשפוז והקהילה

חוזר זה מבטל ומעדכן את חוזר מינהל הסייעוד מס' 66 מיום 2.8.2006 בנושא "מניעה וטיפול בפצע לחץ".

רקע:

פצעי לחץ מהווים סיבוך משמעותי הגורם לתחלואה, הארכת ימי אשפוז, אשפוזים חוזרים ועלויות טיפול גבוהות במערך האשפוז והקהילה. קיימת הערכה כי 2.5 מיליון אנשים בעולם מפתחים פצעי לחץ מדי שנה. פצעי לחץ מהווים אתגר טיפולי משמעותי וגורמים לסבל רב למטופל ומשפחתו, ירידה באיכות החיים ומעלים את הסיכון להתפתחות סיבוכים. מרביתם ניתנים למניעה ולכן קיימת חשיבות יתרה לניהול הטיפול בפצע לחץ לרבות מניעת התפתחותו באמצעות סטנדרטים אחידים לטיפול, התאמת ציוד נלווה, העלאת המודעות והכשרת הצוותים המטפלים. הטיפול בפצע לחץ בעל השפעה מכרעת לשיפור איכות חייו של המטופל ומחייב מעורבות של צוות רב מקצועי במערך האשפוז והקהילה. לאחות המוסמכת תפקיד מרכזי ומוביל במניעה וניהול הטיפול בפצעי לחץ לרבות שמירה על הרצף הטיפולי.

מטרות:

- החוזר מגדיר את תחומי סמכותה ואחריותה של האחות המוסמכת במערך האשפוז והקהילה:
1. לאתר ולזהות מטופלים בסיכון לפתח פצע לחץ
 2. לבנות תכנית למניעה, טיפול והתערבות קלינית בקרב מטופלים בסיכון לפתח פצע לחץ
 3. לקדם תהליכים לשמירה על רצף הטיפול

תאריך יישום של ההנחייה: ספטמבר 2019

אחריות ליישום: מנהלות הסייעוד בכל מוסדות הרפואה באשפוז ובקהילה.

ב ב ר כ ה,

שושי גולדברג

ד"ר שושי גולדברג
אחות ראשית ארצית
וראשת מינהל הסייעוד

עיקרי ההנחיה

1. הגדרה

פצע לחץ – הינו פגיעה בשלמות העור ו/או ברקמות רכות עקב ליקוי באספקת דם לרקמות הנגרמת כתוצאה מלחץ מתמשך על פני העור במקומות המועדים להתפתחות פצע ובהם העצם הסמוכה לעור.

2. אחריות וסמכות האחות המוסמכת

- א. לזהות ולאתר מטופל בסיכון לפתח פצע לחץ לרבות גורמים המעכבים את ריפוי הפצע
- ב. למנוע סיבוכים מיידים ומאוחרים
- ג. לבנות ולהפעיל תכנית התערבות למניעה וטיפול בפצע לחץ
- ד. להדריך את המטופל ובני משפחתו על גורמי הסיכון להתפתחות פצע לחץ ודרכי מניעתם
- ה. לדווח ולהפנות לגורם מקצועי נוסף בהתאם לצורך
- ו. לוודא שמירה על רצף הטיפול

3. זיהוי ואיתור מטופל בסיכון לפתח פצע לחץ

- א. איתור וזיהוי מטופל בסיכון לפתח פצע לחץ יעשה באמצעות כלי אומדן המותאם לגיל המטופל במערך האשפוז והקהילה
- ב. כלי אומדן להערכת הסיכון לפתח פצע לחץ יכלול התייחסות לפחות לתחומים הבאים:
 - ניידות
 - מצב הכרה
 - שליטה על סוגרים
 - מידת העצמאות בחיי היום יום
- ג. כלי האומדן יגדיר את רמות הסיכון לפתח פצע לחץ
- ד. לכל מטופל בסיכון לפתח פצע לחץ יש לבצע הערכה ובדיקת שלמות העור
- ה. לכל מטופל בסיכון לפתח פצע לחץ יש לבצע סיקור תזונתי
- ו. מחלות רקע נלוות כגון סוכרת ומחלות כלי דם לרבות טיפול תרופתי כגון סטרואידים דורשות התייחסות ושימת לב מיוחדת בהערכת מטופל בסיכון לפתח פצע לחץ

4. ביצוע אומדן להערכת הסיכון לפתח פצע לחץ

מערך האשפוז	מחלקות/יחידות בבית החולים שאינן יחידות אשפוז ומחלקות/יחידות בריאות הנפש	מערך הקהילה	
האחות המוסמכת תבצע לכל מטופל אומדן לזיהוי ואיתור הסיכון לפתח פצע לחץ	האחות המוסמכת תבצע אומדן לזיהוי ואיתור מטופל בסיכון לפתח פצע לחץ בקרב מטופלים שהוגדרו מראש בסיכון לפתח פצע לחץ על ידי הנהלת הסיעוד במוסד הרפואי	האחות המוסמכת תבצע אומדן לזיהוי ואיתור מטופל בסיכון לפתח פצע לחץ בעת מגע עם שירותי הרפואה במרפאה או בבית המטופל. המטופל עונה לפחות על אחד מהמאפיינים הבאים: <ul style="list-style-type: none"> • הגבלה בניידות • מרותק למיטה/כסא גלגלים • שימוש באביזרים רפואיים 	קהל יעד
במסגרת איסוף הנתונים הראשוני, בסמוך לקבלת המטופל ולא יאוחר מ 12 שעות ראשונות מקבלתו לאשפוז	בקבלת המטופל ליחידה	במסגרת איסוף נתונים במפגש הטיפולי הראשון עם האחות המוסמכת	עיתי

5. עקרונות ההתערבות

- א. תוכנית ההתערבות למניעת פצע לחץ למטופל שהוגדר בסיכון לפתח פצע לחץ תקבע ע"י אחות מוסמכת בהתאם לרמת הסיכון, ממצאי האומדן וגורמי סיכון פנימיים וחיצוניים.
- ב. תוכנית הטיפול למטופל עם פצע לחץ תקבע ע"י רופא ו/או אחות מוסמכת בתחומי סמכותה בשיתוף המטופל ו/או בני משפחתו ו/או מטפל עיקרי ועירוב צוות רב מקצועי במידת הצורך.

6. תוכנית ההתערבות למניעת פצע לחץ תכלול לפחות את התחומים הבאים:

- א. התאמת תכנית ניידות לרבות שינויי תנוחה
- ב. התאמת סביבת המטופל ושימוש באביזרים תומכים כגון: מזרונים מפזרי לחץ וכריות הושבה מותאמות למניעה וטיפול
- ג. איתור והסרת נקודות לחץ מאביזרים רפואיים (כגון: לחץ מצנתרים/ זונדה/אביזרי הגבלה ועוד)
- ד. הדרכת המטופל ו/או בני משפחתו למניעה וטיפול בפצעי לחץ
- ה. התאמת תכנית תזונה תוך שימת דגש לירידה במשקל ובעירוב הדיאטנית במידת הצורך
 - ו. התייחסות לשליטה על הסוגרים
 - ז. התייחסות לבדיקות דם רלוונטיות במידת הצורך
 - ח. עירוב צוות רב מקצועי במידת הצורך ובהתאם לרמת מורכבותו של המטופל

7. תכנית ההתערבות לטיפול במטופל עם פצע לחץ תכלול לפחות את התחומים הבאים:

- א. זיהוי ואיתור גורמים המעכבים את ריפוי הפצע
- ב. ביצוע אומדן פצע לחץ
- ג. ניהול ומעקב אחר התקדמות תהליך ריפוי הפצע
- ד. החלטה על טיפול בחבישות ומשחות בפצעי לחץ על ידי אחות מוסמכת בהתאם לחוזרי מינהל הסיעוד בתחום
- ה. החלטה על טיפולים שונים על ידי בוגרת השתלמות מוכרת בפצע וסטומה בהתאם לחוזרי מינהל הסיעוד בתחום
 - ו. הפנייה לדיאטנית לצורך הערכה וטיפול תזונתי במטופל במצב מורכב
 - ז. עירוב צוות רב מקצועי במידת הצורך ובהתאם לרמת מורכבותו של המטופל

8. הערכה חוזרת לסיכון לפתח פצע לחץ

- הערכה חוזרת לסיכון לפתח פצע לחץ תוגדר בכל מוסד רפואי באשפוז ובקהילה בהתאמה למאפייני המטופלים ותבוצע בפרקי זמן מוגדרים מראש ו/או בהתאם לשינוי במצבו הרפואי/תפקודי של המטופל.

9. תיעוד

- תיעוד רמת הסיכון לפתח פצע לחץ, תוכנית המניעה וההתערבות, הערכה חוזרת, המלצות להמשך טיפול לרבות מעורבות של אנשי צוות אחרים יהוו חלק מרשומת המטופל.

10. רצף הטיפול למטופל בסיכון לפתח פצע לחץ

- הערכת גורמי הסיכון לפתח פצע, תוכנית ההתערבות והדרכת המטופל ובני משפחתו בנושא מניעת פצע יתועדו:
 - בכל מכתב שחרור סיעודי/מכתב העברה סיעודי למחלקה/יחידה אחרת בתוך ומחוץ לבית החולים.
 - בכל מכתב פנייה לגורם מטפל אחר רלוונטי עפ"י שיקול דעת האחיות המוסמכת
 - בכל התפתחות פצע לחץ חדש באשפוז יש ליידע על כך את האחיות בקהילה



11. באחריות מנהלת הסייעוד בכל ארגון

- למנות אחות שמרכזת את תחום הטיפול בפצעים בארגון
- לקיים עדכון ידע בנושא ניהול הטיפול בפצע לחץ לפחות אחת לשלוש שנים
- להגדיר מדיניות לרשימת מצבים הדורשים התערבות וייעוץ ע"י מרכזת תחום פצעים
- לקיים מסד נתונים אודות שיעור התפתחות פצעי לחץ ומעקב אחר פעילות לעמידה במדדי איכות וביעדים לאומיים ובין לאומיים בתחום.



רשימת תפוצה:

המנהל הכללי
המשנה למנהל הכללי
הנהלה מורחבת
יו"ר הסתדרות האחים והאחיות בישראל
מנהלי בתי חולים
מנהלי אגפים רפואיים בקופות החולים
מנהלי מחוזות
קרפ"ר - צה"ל
קרפ"ר - שירות בתי הסוהר
קרפ"ר - משטרת ישראל
ראשי חוג לסיעוד
מנהלות בתי ספר לסיעוד